

Zadeva: Sporočilo za javnost

Stališče skupine **Odgovorno do prostora!** do legalizacije nelegalne gradnje in moratorija na rušenje

Skupina **Odgovorno do prostora!** zelo pozorno spremlja dogajanje v zvezi z nelegalnimi gradnjami. Verjamemo, da je **podobno kot stroka¹ tudi večina slovenske javnosti zainteresirana za legalno gradnjo in kakovost v urejanju prostora**. Potem, ko je bila stroka ta teden prvič povabljen na pogovor o napovedani legalizaciji in povezanih ukrepih s strani predstavnikov Ministrstva za infrastrukturo in prostor, naša skupina v korist kar najboljšega razumevanja med stroko, javnostjo in odgovornimi za urejanje prostora javno predstavlja stališče **Odgovorno do prostora!** do napovedane legalizacije. Naj spomnimo, da se je stroka že poleti 2012 složno in odločno **uprla predlogu takratnega ministra, da se legalizacija omogoči s preprostimi posegi v zakonodajo (novela ZGO-1)**. Danes velja enako. Če je v družbi res dozorelo spoznanje, da je legalizacija potrebna, je z vidika stanja v prostoru, z vidika prakse ravnanja s prostorom in z vidika razvoja v prostoru za stroko ključno, da se **legalizacijo izvede tako, da bo družbena korist tega ukrepa pomembno preseгла zasebne interese. Ukrepi morajo zato predvsem tudi trajno zaježiti prakso nelegalne gradnje**.

Nelegalna gradnja je za stroko značilen **simptom slabega sistema urejanja** prostora in resen prostorski, ekonomski in družbeni problem Slovenije. Medtem ko politika govori o birokratskih ovirah, stroka ves čas poudarja, da so bistveno večje **ovire v glavah in v načinu dela**. Ob vsaki spremembi zakonodaje, vključno od sprejetja zakona o prostorskem načrtovanju leta 2007, skuša stroka javnosti in še posebej politiki dopovedati, **da sistem urejanja prostora ne deluje**. Razlog za to je, da se vedno znova iščejo zgolj rešitve za posamezne težave (interese, resorje, investitorje, pobude), **zanemarja pa se potreba po usklajevanju interesov v prostoru in sodelovanju pri oblikovanju odločitev o razvoju v prostoru**. S tem ko se tako zanikajo zakonitosti prostorskega načrtovanja in med drugim tudi prostorskih načrtov, se ustvarja družbena škoda, ki daleč prekaša posameznikove koristi. **Zanika pa se tudi družbeni konsenz, ki je vgrajen v procese usklajevanja in sprejemanja prostorskih aktov**. Na račun kratkoročnih in posameznih rešitev se tako **zmanjšuje razvojna vrednost prostora in tudi sposobnost usklajevanja o prostorskem razvoju, ki vpliva na učinkovitost umeščanja v prostor** kot najbolj prepoznavno posledico odrekovanja prostorskemu načrtovanju.. Vse bolj krhko pa je tudi prepričanje, da smo kot družba sposobni sprejeti zavezujoče dogovore o odgovornem ravnanju s prostorom in se jih predvsem tudi držati.

Stopnja razumevanja stroke za nelegalno gradnjo v prostoru je zelo nizka. Strokovnjaki verjamemo, da je kakovost bivanja pogojena s pravno in fizično varnostjo, ki jo državljanom in gospodarstvu zagotavljata spoštovanje zakonodaje in družbeno verificiranih dokumentov, kakršni so med drugim tudi prostorski akti občin. Stroka je kritična tudi do napovedane (še ene!) legalizacije, še posebej, ker se ukrepi načrtujejo brez

¹ Skupina **Odgovorno do prostora!** od leta 2010 združuje predstavnike partnerjev, ki delujejo na področju urejanja prostora: Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Inštitut za politike prostora, Inženirska zbornica Slovenije, Zveza geodetov Slovenije, Oddelek za krajinsko arhitekturo BF UL, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo UL, Oddelek za geografijo FF UL, Katedra za urbanizem FA UL, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, Društvo arhitektov Pomurja, Trajekt. Delo OdP aktivno podpirajo tudi posamezniki, ki so pozimi 2009/2010 prispevali k organizaciji skupine.

ustrezne analize razmer. Napoved legalizacije nelegalne gradnje stroka razume **kot trden namen države, da s tem dejanjem dokončno prekine s prakso nelegalne gradnje in tako vzpostavi temelje za novo, zdravo prostorsko politiko.** Za stroka je zato bistveno, kako bo legalizacija dejansko izvedena in kakšni bodo njeni neposredni in posredni učinki v prostoru in v praksi urejanja prostora. Stroka pričakuje, da bodo zakonske rešitve: **(1.) pripravljene v odprtem sodelovanju z zainteresirano javnostjo, (2.) da bodo temeljito preverjene pred uveljavitvijo in (3.) da bodo vgrajene v vsa novo resorno zakonodajo.** Na osnovi tega bo stroka legalizaciji nasprotovala vse dokler ti pogoji ne bodo izpolnjeni. Pri tem poudarjamo, da ima stroka tudi glede napovedanih zakonodajnih sprememb zelo visoka pričakovanja, ki jih je v ilustracijo svojih stališč letos že javno predstavila zainteresiranim v Državnem svetu in se nanašajo na predlog novega načina pridobivanja gradbenega dovoljenja, poimenovan ZGOdba. Kot je mogoče povzeti iz tega predloga, se stroka zavzema **za poenostavitve in hkrati za mnogo večjo stopnjo odgovornosti vseh udeležencev v postopkih priprave prostorske in projektne dokumentacije.**

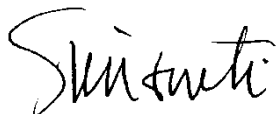
V tem smislu stroka sporoča javnosti in odgovornim, da **odločno nasprotujemo možnosti splošne legalizacije.** Še posebej zato, ker sploh ni čisto jasno, **kakšne cilje zasleduje Vlada z legalizacijo in s katerimi ukrepi jih namerava uresničiti.** Prepričani smo, da je v interesu države, državljanov in gospodarstva, da odločitve o možnosti legalizacije niso sprejete birokratsko, počez in brez ustreznih strokovnih presoj. Stroka pričakuje, da bodo merila za odločanje o sprejemljivosti legalizacije posameznih objektov enotna in strokovna in da bodo rezultat teh presoj tudi odstranitve ali sanacije nelegalnih gradenj. Za vsak objekt, ki bo legaliziran, mora biti: (1.) ugotovljeno dejansko stanje na terenu, (2.) predložena razpoložljiva projektna dokumentacija s podpisom odgovornega projektanta in (3.) ugotovljena skladnost z določili prostorskega akta ter (4.) poravnane vse finančne obveznosti vključno s kaznijo za uzurpacijo in degradacijo prostora.

Moratorij na rušenje nelegalnih objektov stroka razume kot pravno formalno potreben ukrep, ki pa je glede na to, da **pravne podlage za proces legalizacije niso vzpostavljene, napovedan prezgodaj.** Še zlasti prezgoden in nedomišljen je ta ukrep, če se slučajno ponovi praksa z zamudami v procesu priprave predpisov in s pripravo ukrepov brez ustrezne analize stanja. Prezgoden je ukrep tudi glede na to, da je bila stroka sploh prvič povabljen na pogovor o napovedani legalizaciji šele 25. novembra 2013 in da se o družbenem konsenzu glede legalizacije sploh ne govori. **Za uspeh legalizacije je po mnenju skupine OdP! ključno, da bo v procesu oblikovanja, sprejemanja in izvajanja ukrepov zadoščeno strokovnim in demokratičnim kriterijem. Stroka ob pozivu pristojnih k sodelovanju pri oblikovanju konkretnih rešitev zato pričakuje dvoje, da bo ministrstvo omogočilo široko javno razpravo o rešitvah in da bo v pripravo rešitev vključilo tudi širšo zainteresirano javnost.**

Skupina Odgovorno do prostora!

zanjo

Mag. Maja Simoneti, Koordinatorica

Posredovano:

- mediji
- minister za infrastrukturo in prostor Samo Omerzel, MzIP
- direktorica direktorata za prostor mag. Tanja Bogataj
- Vlada RS, gp.gs@gov.si;
- Skupnost občin Slovenije, info@skupnostobcin.si
- Združenje občin Slovenije, info@zdruzenjeobcin.si
- Združenje mestnih občin Slovenije, Mestni trg1, 1000 Ljubljana
- partnerji OdP!